

Posudek vedoucího diplomové práce

Barbora Klímová, **Grigorij Musatov**, FFUK Praha 2005

Barbora Klímová se rozhodla zpracovat dílo malíře, který zejména za první republiky patřil k neodmyslitelným členům Umělecké besedy. Jeho tvorba tehdy byla mnohem známější než dnes. Měla jistý rys exotismu, související pochopitelně se skutečností, že Musatov byl rodilý Rus a že jeho obrazy tak mohly velmi dobře odpovídat klišé „český Chagall“.

Později, zejména po roce 1945, však Musatovova tvorba upadla do zapomnění a tu a tam byla ožívována díky zájmu konkrétních historiků umění, nejvíce asi Milenou Slavickou na počátku 80. let 20. století.

Tak se stalo, že diplomantka musela v rámci tématu Musatov vstupovat do terénu velmi málo zpracovaného. Měla ovšem tu výhodu, že od dědiců Musatova se jí dostaly do rukou důležité prameny, seznam děl G. Musatova, sepsaný jeho obdivovatelem a sběratelem Ivanem Smetanou, a také rukopis téhož o životě a díle malíře.

Klímová se rozhodla v daném případě myslím šťastně propojit biografickou metodu s průběžnou charakterizací díla, neboť, jak ukázala, Musatovovo dílo je výrazně autobiografické, i když ne vždy jednoduše dekódovatelné.

V toku života a uměleckého vývoje shledává autorka tři základní polohy malířova vývoje: naivismus (1921-29), vizionářský a skeptický expresionismus (1930-31) a impresionismus (1932-41). Řadu děl se snaží vyložit nejen z českého kontextu, ale zvláště z ruského, se zdůrazněním skutečnosti, že Musatov stále sledoval, co se děje v jeho vlasti a svým způsobem to také vyjadřoval, byť zašifrovaně, ve svých obrazech.

Po chronologickém vývoji, který můžeme chápat jako diachronní metodu, se Klímová věnuje také synchronním analýzám, vztahu Musatova ke spolkům a skupinám, námětům a ikonografii a nakonec kontextu Musatovovy tvorby v českém, ruském a francouzském kontextu. Nakonec je zajímavá a jistě dostatečně odvážná kapitola, věnovaná Musatovovým falsům.

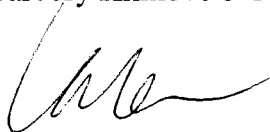
Domnívám se, že diplomantka se zhostila svého úkolu dobře, podpořena pečlivostí, heuristickou zdatností a v neposlední míře i citlivostí vůči poetickému poselství Musatovových obrazů. Pochopila specifiku Musatovovy „ruské“ poetiky a snažila se ji také poměrně důkladně vystopovat. Začlenila Musatova nejen do českého, ale zejména do česko-ruského emigrantského kontextu, čímž ozřejmila dosud málo frekventovanou část dějin

českého meziválečného modernismu. V analýzách s porozuměním postřehla specifiku Musatovových námětů a převládající ikonografie.

Možná, že k zjemnění některých jejích zjištění by stálo za to využít důsledněji psychoanalytické metody výzkumu, zejména tam, kde jde o témata velmi osobní a rodinná (včelař, meloun, kominík) nebo o tak častý motiv levitace, vzletu, plachtění apod. Ostatně není náhodné, že Musatovův skrytý symbolismus běžných věcí a lidových figurek kulminoval v době zájmu o psychoanalýzu u nás. Snad by taková vazba mohla naznačit, jak psychoanalýza mohla být aktuální nejen pro surrealisty – Klímová správně prokázala, jak se jeho poetický levitující malířský styl surrealismu vzpíral – ale i pro některé malíře zdánlivě daleko konzervativnější, působící v rámci Umělecké besedy (např. Musatov, ale jistě i Zrzavý).

Barbora Klímová podle mého napsala práci, která přináší k tématu řadu nových zjištění a postřehů. Z výše uvedených důvodů, ale také proto, že prokázala neobyčejné zaujetí tématem v průběhu přípravy práce, doporučuji diplomovou práci Barbory Klímové o G. Musatovovi k obhajobě.

V Praze dne 20.1. 2006

Doc. Dr. Vojtěch Lahoda CSc.